

Onderzoek naar Sociaal Werk op Alle Niveaus afgerond!

Goed nieuws! Het onderzoeksproject Sociaal Werk op Alle Niveaus is succesvol afgerond. Het onderzoek richtte zich op de vraag: wat biedt sociaal werkers houvast bij het besluiten welke interventies op welk niveau zij gaan inzetten en bij het verantwoorden van deze keuze? Hierbij onderscheiden we drie niveaus: het individu, gezin en huishouden; de groep, buurt, gemeenschap en het maatschappelijk niveau. Het doel was kennis en tools te ontwikkelen voor de praktijk en het onderwijs van het sociaal werk. Deze tool is er nu: een gesprekshandleiding en kaartenset. Ook is er een e-learning ontwikkeld, waarmee sociaal werkers hun competenties kunnen vergroten met betrekking tot afwegingen maken op de verschillende niveaus. In deze laatste nieuwsbrief vertellen we er kort meer over. Eerst zetten we een aantal belangrijke inzichten op een rij. We besluiten met een overzicht van alle concrete resultaten.

Nieuwsbrief maart 2022

Het gaat niet om één niveau

We observeerden in 4 verschillende teams van sociaal werkers casusbesprekingen. In totaal passeerden 18 verschillende casussen de revue. De sociaal werkers zetten in deze casussen veel interventies in gericht op het individu of gezin. Deze gekozen niveaus zijn logisch als een team vooral de opdracht heeft om individuen en gezinnen te ondersteunen. Bijvoorbeeld bij opvoedingsvragen.

Ook de volgende interventies kwamen vaak aan bod: doorverwijzen, afstemmen en de samenwerking met andere professionals, vrijwilligers, actieve inwoners en organisaties.

Minder vaak werden interventies ingezet gericht op de groep, buurt, wijk, gemeenschap. Behalve als dat expliciet bij de functie van de sociaal werker paste, zoals bij de deelnemende jongerenwerkers, buurtwerkers, opbouwwerkers, buurtsportcoaches. Het minst vaak waren de uitgevoerde interventies gericht op het bredere publiek, beleid, politiek; oftewel het maatschappelijk niveau.

Interessant tijdens de teambesprekingen was dat de deelnemende sociaal werkers bij bijna alle casussen wel mogelijkheden zagen voor interveniëren op alle niveaus. Het is dus veel meer een continuüm waarop je handelt als sociaal werker dan het kiezen voor het één of het ander.

Model van sociale kwaliteit en model van de beslissende professional geven houvast

Bij het maken van keuzes hielp het gebruik maken van het model van sociale kwaliteit. Door

na te denken aan welke condities van sociale kwaliteit (sociaal economische zekerheid, sociale inclusie, sociale cohesie en/of sociale empowerment) je wilt werken en hoe je dat zou kunnen doen, wordt de blik van de sociaal werker vergroot. Ook het nadenken over de factoren die van invloed zijn op de situatie en jouw handelen, zoals die beschreven staan in het model van de beslissende professional, geeft richting bij welke interventies passend zijn en biedt houvast bij het maken van afwegingen daartussen. Beide modellen hebben we dan ook gebruikt bij het ontwerpen van een tool samen met de professionals.

Wat ondersteunt nog meer?

Hiervoor putten we opnieuw uit casusbesprekingen, maar ook uit interviews met managers van de deelnemende organisaties en beleidsmedewerkers van de gemeenten waarvoor de teams werkten. We noemen een paar zaken. Een volledig overzicht is te vinden in de factsheet.

1. Helpend is onder meer stilstaan bij het werk en bij de opdracht van het team. Dat kan door casuïstiekbesprekingen, zelfreflectie, intervisie, inhoudelijk overleg met collega's en samenwerkingspartners etc. Hiervoor moet dan ook ruimte gemaakt worden in de organisatie.
2. Vragen stellen werkt ook bevorderend. Dit kunnen vragen zijn aan de ander maar ook aan jezelf. Vragen die aanzetten tot nadenken en expliciteren van keuzes. Helpende vragen zijn o.a.: waarom heb ik / je deze interventie gekozen? Zijn er ook alternatieven? Ben ik de enige die vaker dit soort signalen krijgt vanuit gezinnen of krijgen collega's die ook? Wat

beoog je te bereiken als je kijkt naar de vier voorwaarden van sociale kwaliteit?

3. Ten derde is steun heel belangrijk.

Emotionele, praktische en inhoudelijke steun van collega's, samenwerkings-partners, leidinggevenden. En meer algemeen vanuit de organisatie: dat managers en bestuurders beschikbaar zijn voor hun werknemers en waar nodig hun positie, doorzettingsmacht en beslissingsbevoegdheid in zetten om sociaal werkers en teams te ondersteunen bij het uitvoeren van interventies die zij na een goede afweging nodig vinden.

Tool

Bovenstaande inzichten en de wensen en behoeften van de deelnemende sociaal werkers hebben we verwerkt in een tool, die- hoe kan het ook anders - Sociaal Werk op Alle Niveaus of kortweg SWAN heet. De tool is een gesprekshandleiding en kaartenset voor het bespreken van casuïstiek of praktijksituaties. Dat kunnen allerlei situaties en casussen zijn, ook die

Deelnemende gezinscoach Nancy: *“Je zou het bij alle casussen moeten gebruiken, want in alle situaties kun je zaken over het hoofd zien of te snel een bepaalde richting kiezen. Juist dan is het belangrijk om je keuzes aan de hand van de tool te heroverwegen”.*

waar je in eerste instantie al snel weet wat je gaat doen. Je kunt de tool gebruiken met (een deel van) het team, een netwerkoverleg, maar je kunt de kaarten ook als individuele werker gebruiken. Stapsgewijs doorloop je met elkaar een aantal fasen, waarin steeds

een aantal kernvragen centraal staan.

Fase 1 gaat bijvoorbeeld over het bepalen van het doel van je handelen in een bepaalde praktijksituatie. Daarbij breng je in kaart welke voorwaarden van sociale kwaliteit in die situatie van belang zijn en aan welke je met je handelen een bijdrage wilt leveren. In de laatste fase vat je samen waartoe, je wat, met wie gaat doen in welke volgorde en op grond van welke afweging. Deze samenvatting helpt bij het verantwoorden van je handelen. Werken met deze tool levert je echt iets op, aldus een van de deelnemende buurtcoaches: *“Van alle methodieken die we inmiddels uitgetprobeerd hebben, was dit de degene met de meeste opbrengst. In de breedte, maar ook in de diepte”.*

E-learning

De onderdelen uit de tool, met name de vragen, hebben we verwerkt in de [e-learning](#). Daar zit ook achtergrondkennis in over het belang van interveniëren op drie niveaus, sociale kwaliteit, professionele besluitvorming en signaleren.

Andere concrete resultaten

- Bundel met casussen: de 18 casussen uit de 1^e fase van het onderzoek voor gebruik in het onderwijs.
- Hoofdstuk “Maatschappelijk geëngageerd werken in de wijk. Hoe doe je dat dan?”. In: De Brabander, R., Kaulingfreks, F., & Ham, M. (2021). *Sociaal weerwerk*.
- *Maatschappelijke betrokkenheid in zorg en welzijn*, pp. 119-135. Uitgeverij Van Genneep.
- Artikel “Hulpmiddel voor sociaal werk op alle niveaus. Professionele afwegingen maken: hoe doe je dat? Maatwerk, nummer 1, februari 2022, pp.24-27.
- Factsheet “Factoren”, over de factoren die een rol spelen bij besluiten op welke niveaus je welke interventie inzet.
- Factsheet “Wat ondersteunt sociaal werkers”
- Een kort filmpje over de achtergrond en het belang van aandacht voor interveniëren op drie niveaus en wat daarbij ondersteunend is.
- Doodlifilmpje over sociale kwaliteit, het model van de beslissende professional en signaleren.
- Een kennisclip van lector Lisbeth Verharen over sociale kwaliteit
- E-learning Sociaal Werk op Alle niveaus die sociaal werkers individueel kunnen maken en kunnen gebruiken voor registratie in registerplein.
- Poster Sociaal Werk op Alle Niveaus. Hierin staan de belangrijkste vragen samengevat. Handig voor aan de muur in de gezamenlijke overlegruimte.
- Webinars over de belangrijkste inzichten en de tool: Deze hebben inmiddels plaatsgevonden in maart 2022: ([han.nl/agenda](#))

Alle producten zijn gratis en (binnenkort) te vinden via [han.nl/swan](#). Meer weten? E-mail naar lisbeth.verharen@han.nl of m.vanpelt@movisie.nl

kennis en aanpak van sociale vraagstukken

HAN UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES